

Az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság véleménye – Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az InvestEU program létrehozásáról

(COM(2020) 403 final – 2020/0108 (COD))

Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az (EU) 2015/1017 rendeletnek a Fizetőképesseg-támogatási Eszköz létrehozása tekintetében történő módosításáról

(COM(2020) 404 final – 2020/0106 (COD))

(2020/C 364/19)

Főelőadó: **Ronny LANNOO**

Felkérés:	Tanács, 2020.6.11. Európai Parlament, 2020.6.17.
Jogalap:	az EUMSZ 172., 173. cikke, 175. cikkének (3) bekezdése, 182. cikkének (1) bekezdése és 304. cikke
Illetékes szekció:	„Gazdasági és monetáris unió, gazdasági és társadalmi kohézió”
Elnökségi határozat:	2020.6.9.
Plenáris ülésen történő elfogadás kelte:	2020.7.16.
Plenáris ülés száma:	553.
A szavazás eredménye: (mellette/ellene/tartózkodott)	208/0/8

1. Következtetések és ajánlások

1.1. A Covid19-válság kezdete óta az EGSZB számos nyilatkozatában kifejezésre juttatta azon meggyőződését, mely szerint most, amikor ilyen nagy a bizonytalanság, csak egy átfogó európai helyreállítási terv teszi lehetővé, hogy megbirkózzunk a világválság következményeivel, és egy fenntarthatóbb és ellenállóbb európai gazdaságot építsünk újjá.

1.2. Az EGSZB ezért üdvözli az Európai Bizottság ambiciózus helyreállítási csomagját, és hangsúlyozza, hogy a helyreállítás csak határozott és egyhangú politikai vezetés mellett lehet sikeres. Az EGSZB ragaszkodik hozzá, hogy ezen intézkedések bevezetése tükrözze az aggasztó társadalmi-gazdasági helyzet sürgető voltát.

1.3. Az európai gazdaság gyors és fenntartható helyreállításának biztosítása érdekében elengedhetetlen a szükséges pénzügyi források rendelkezésre bocsátása. Az EGSZB ezért határozottan támogatja az EU költségvetésének megerősítését, és felszólítja az európai döntéshozókat, hogy mielőbb állapodjanak meg mind a következő (2021–2027-es) többéves pénzügyi keretről (MFF), mind pedig az új helyreállítási eszközről, a Next Generation EU-ról.

1.4. Az EGSZB üdvözli az InvestEU program és a kiegészítő Fizetőképesseg-támogatási Eszköz (SSI) megerősítését, és mielőbbi megállapodást szorgalmaz ezen javaslatokkal kapcsolatban annak érdekében, hogy mindkét program végrehajtása gyorsan megkezdődhessen, és elegendő számú támogatható projekt kerüljön kidolgozásra, kihasználva a programok nyújtotta előnyöket.

1.5. Tekintettel arra, hogy az InvestEU majdnem teljes egészében a Next Generation EU keretében, és nem a 2021–2027-es többéves pénzügyi keretben kerül elosztásra, ami azt is jelenti, hogy azt 2026 végéig végre kell hajtani, az EGSZB arra kéri a jogalkotókat, hogy hozzanak intézkedéseket annak biztosítására, hogy 2026 után és a 2027 utáni többéves pénzügyi keret kezdete előtt ne legyen finanszírozási hiány.

1.6. Az EGSZB megismétli, hogy támogatja ⁽¹⁾ az Európai Bizottság azon célkitűzését, hogy a következő hosszú távú uniós költségvetés keretében megerősítse a beruházási tevékenységet az EU-ban. Ez még nagyobb jelentőséggel bír a Covid19-világjárvány miatti gazdasági visszaesés fényében.

1.7. Az EGSZB továbbra is támogatja, hogy olyan, hosszú távú, nagy közérdeklődésre számot tartó befektetési projektek kapjanak hangsúlyt, amelyek tiszteletben tartják a fenntartható fejlődés kritériumait is. Nagyon fontos, hogy a Covid19-válság ne térítse el az EU-t az európai zöld megállapodásban, a fenntartható növekedésről szóló 2020. évi stratégiában és a szociális jogok európai pillérében szereplő közép- és hosszú távú célkitűzéseitől.

1.8. Az EGSZB úgy véli, hogy az InvestEU program kifejezetten alkalmas a hosszú távú finanszírozás biztosítására és az uniós politikák támogatására a mély gazdasági és társadalmi válságból való kilábalás során. Az EGSZB kiemeli, hogy egyértelműen meg kell határozni, mely projektek részesülhetnek az új ötödik ablakból, mivel ez alapvető fontosságú a másik négy szakpolitikai kerettel való kiegészítő jelleg létrehozása szempontjából. Az EGSZB az innováció tágabb meghatározását szorgalmazza, amely túlmutat az információs technológián és a digitalizáción. A kis- és középvállalkozásokat (kkv-kat), és különösen a mikro- és kisvállalkozásokat nagyon erősen sújtja a jelenlegi válság, ezért kifejezetten jogosultak kell, hogy legyenek a támogatásra az új ötödik ablak keretében. Ezért elengedhetetlen a végrehajtó partnerek és az európai, nemzeti és regionális szintű hatóságok közötti strukturális együttműködés.

1.9. Az EGSZB konkrét és egyértelmű iránymutatások kidolgozását szorgalmazza az InvestEU keretében támogatásra jogosult projektek meghatározása kapcsán, valamint a számos EU-program közötti szinergiák lehetőségeit illetően, biztosítva ezáltal azok megfelelő és hatékony végrehajtását.

1.10. A koronavírus-válság az összes EU-tagállamot érintette; néhány országot azonban súlyosabban, mint másokat. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a koronavírus-válság utáni helyreállítás nem szabad, hogy növelje a tagállamok közötti különbségeket.

1.11. Ennek fényében az EGSZB üdvözli az új Fizetőképesség-támogatási Eszközt, és hangsúlyozza annak fontosságát, hogy azok a tagállamok részesüljenek elsősorban belőle, amelyek gazdaságait leginkább sújtották a Covid19-világjárvány hatásai. Jóllehet mindenképpen fontos a gyors helyreállítás biztosítása, ugyanolyan fontos, hogy a rendelkezésre álló pénzeszközöket az életképes üzleti modellel rendelkező vállalkozásoknak osszák ki. Ez hozzájárul a fenntartható és ellenálló európai gazdaság megteremtéséhez.

1.12. Az EGSZB hangsúlyozza az európai pénzügyi piacok szerepét annak biztosításában, hogy ezek az eszközök mozgósítsák a várt beruházási összegeket, és kiemeli az Európai Beruházási Bank Csoport (EBB és az Európai Beruházási Alap, EBA) vezető szerepét, illetve a végrehajtó partnerek számára megfelelő struktúra iránti komoly igényt, különösen nemzeti szinten. Fontos, hogy az alapoknak az Európai Beruházási Bank Csoporton, valamint a támogatási bankokon és intézményeken keresztül történő áramlása átlátható, egyértelmű és könnyen hozzáférhető legyen.

2. Háttér-információk

2.1. A Covid19-válság, amely elsősorban egy közegészségügyi szükséghelyzetet jelent, olyan súlyos gazdasági és társadalmi sokkhoz vezetett, amely a gazdasági teljesítmény hirtelen csökkenésével, a munkanélküliség gyors növekedésével, az életszínvonal romlásával (a reáljövedelem csökkenésével, a munkahelyek bizonytalanságával, korlátozott mobilitással), valamint mind az EU-n belüli, mind pedig a harmadik országokkal folytatott külkereskedelmi forgalom drasztikus csökkenésével járt. A válság az államháztartási mutatók hirtelen romlását és a beruházások visszaesését is eredményezte.

2.2. Az Európai Bizottság 2020. május 27-én ambiciózus helyreállítási tervet hirdetett meg (Next Generation EU), valamint módosított javaslatot terjesztett elő a 2021–2027-es időszakra szóló teljes uniós költségvetésre vonatkozóan ⁽²⁾.

2.3. A következő, 2021–2027-es időszakra szóló többéves pénzügyi keretre (MFF) vonatkozóan az Európai Bizottság egy olyan beruházási programot kíván biztosítani az EU gazdasága számára, amely képes átfogó célokat szolgálni az egyszerűsítés, a rugalmasság, a szinergiák és a vonatkozó uniós politikák közötti koherencia szempontjából. A Covid19-világjárvány következtében csak fokozódott az igény egy ilyen beruházási program iránt.

⁽¹⁾ Az EGSZB véleménye: *Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az InvestEU program létrehozásáról* (HL C 62., 2019.2.15., 131. o.).

⁽²⁾ Közlemény a helyreállítási tervről: *Európa nagy pillanata: Helyreállítás és felkészülés – a jövő generációért*.

2.4. Az Európai Bizottság ezért visszavonta az **InvestEU programra** 2018 májusában benyújtott korábbi javaslatát, és új javaslatot terjesztett elő⁽³⁾, amely tükrözi az Európai Parlament és a Tanács között már 2019 áprilisában megkötött részleges megállapodást.

2.5. Annak érdekében, hogy az InvestEU program alkalmasabb legyen a Covid19-világjárvány okozta gazdasági és társadalmi válság kezelésére, az Európai Bizottság javasolja az eredeti InvestEU programra előirányzott pénzügyi keret növelését, amivel tükrözni lehet a magasabb beruházási igényeket és a megnövekedett kockázat jelentette környezetet.

2.6. Emellett az új javaslat kibővíti az InvestEU program alkalmazási körét egy ötödik ablak, a Stratégiai Beruházási Eszköz létrehozásával, amely megfelel az európai gazdaság jövőbeli igényeinek, és biztosítja vagy fenntartja a stratégiai autonómiát a kulcsfontosságú ágazatokban.

2.7. A kiterjesztett InvestEU program képes támogatni a vállalatokat a helyreállítás időszakában, miközben eredeti céljaival összhangban biztosítja, hogy a befektetők szem előtt tartásuk az Unió közép- és hosszú távú prioritásait is, így például a zöld és a digitális átállást.

2.8. Az Európai Bizottság javaslatot⁽⁴⁾ terjesztett elő egy ideiglenes részvény-alapú eszközre, a **Fizetőképesség-támogatási Eszközre** is.

2.9. A Fizetőképesség-támogatási Eszköz azoknak az egyébként életképes üzleti modellel rendelkező vállalkozásoknak a támogatására irányul, amelyek a Covid19-válság következtében fizetőképességi problémákkal szembesültek. A cél az, hogy ezek a vállalkozások segítséget kapjanak e nehéz időszak átvészeléséhez, és ezáltal képesek legyenek előrevinni a helyreállítást, ha eljön az ideje. A javaslat másik célja az egységes piacon várható torzulások ellensúlyozása, mivel bizonyos tagállamok esetleg nem rendelkeznek elegendő költségvetési eszközzel ahhoz, hogy megfelelő támogatást nyújtsanak a rászoruló vállalkozásoknak.

2.10. A Fizetőképesség-támogatási Eszközt 2020-ban a lehető leghamarabb, de legkésőbb 2020. október elejéig be kell vezetni, hogy 2021 folyamán mielőbb teljes kapacitással bevezethető legyen.

3. Általános észrevételek

3.1. Az EGSZB megismétli⁽⁵⁾, hogy támogatja az InvestEU programot, valamint egy, a garancia elvén alapuló pénzügyi eszköz folytatását és kiterjesztését. Ezt alapvető fontosságúnak tartja, nem utolsósorban az EU költségvetésének hosszú távú fejlesztése és kezelése szempontjából.

3.2. Az EGSZB üdvözlöi az InvestEU projekt többletkapacitását, amely által 75,2 milliárd euróra bővül az uniós garancia összege (folyó áron számítva és beleértve az új stratégiai beruházási ablakot), 1 billió euró összegű további beruházás ösztönzése érdekében. Az EGSZB a források különböző politikai célkitűzések közötti kiegyensúlyozott elosztását szorgalmazza.

3.3. Az EGSZB üdvözlöi az ötödik ablak, az európai stratégiai beruházási ablak hozzáadását, amelyre 31,2 milliárd eurót szánnak az uniós garanciaalapból, hogy beruházásokat támogasson a stratégiai ágazatokban és a kulcsfontosságú értékláncokban, ideértve azokat is, amelyek nélkülözhetetlenek a zöld és a digitális átálláshoz.

3.4. Az EGSZB kiemelten fontosnak tartja annak egyértelmű meghatározását, mely projektek részesülhetnek az ötödik ablakból, mivel ez kiegészíti a másik négy ablakot. Az EGSZB az innováció tágabb meghatározását szorgalmazza, amely túlmutat az információs technológián és a digitalizáción. Világosan ki kell mondani, hogy a kkv-k, különösen a mikro- és kisvállalkozások szintén támogathatók ezen az ablakon belül. Ez annál inkább is fontos, hogy az Európai Bizottság eredeti javaslatához képest a kkv-k számára biztosított uniós garancia (folyó áron) 11,25 milliárd euróról 10,17 milliárd euróra csökken. Ezért elengedhetetlen a végrehajtó partnerek és a pénzügyi közvetítők, valamint az európai, nemzeti és regionális szintű hatóságok közötti strukturális együttműködés.

⁽³⁾ Az InvestEU program létrehozásáról szóló rendeletjavaslat.

⁽⁴⁾ A Fizetőképesség-támogatási Eszköz létrehozásáról szóló rendeletjavaslat.

⁽⁵⁾ Az EGSZB véleménye: *Javaslat európai parlamenti és tanácsi rendeletre az InvestEU program létrehozásáról* (HL C 62., 2019.2.15., 131. o.).

3.5. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a készségekbe való befektetések elengedhetetlenek a környezetbarátabb és méltányos gazdaságra való átállás szempontjából, ezért nem szabad elhanyagolni a társadalmi beruházásokat az InvestEU program keretében.

3.6. Számos kkv, különösen a mikro- és kisvállalkozások jelentősen szenvednek a Covid19-válságtól és a legtöbb EU-tagállam által elfogadott korlátozó intézkedésektől. Ezért döntő fontosságú, hogy elegendő forrás álljon rendelkezésre a válságból való kilábalásukhoz. Fontos, hogy ezt a támogatást a kereslet vezérelje, azaz hiteltermékeknek és tőketermékeknek egyaránt rendelkezésre kell állniuk. Mivel a kkv-k garanciakapacitása csökken, ezt a csökkenést kompenzálni kell azzal, hogy a kkv-k portfóliói, különös tekintettel a kis- és mikrovállalkozások portfólióira, támogathatóak legyenek a stratégiai beruházási keretben. Ezt arányos jelentéstételi követelményekkel kell kiegészíteni annak érdekében, hogy ne rójanak túlzott adminisztratív terhet a szűkös forrásokkal rendelkező legkisebb vállalkozásokra, mivel ez elriasztaná őket attól, hogy az InvestEU támogatáshoz folyamodjanak. A végrehajtó partnerek és a pénzügyi közvetítők szerepe alapvető fontosságú annak biztosításában, hogy az alapok eljussanak ezekhez a vállalatokhoz.

3.7. A jelenlegi válság idején a kormányzati politikák és támogatások különösen fontossá váltak. Nagyon nagy eltérések mutatkoznak azonban a tekintetben, hogy az egyes tagállami kormányok mennyire képesek támogatni a válság által leginkább sújtott szektorokat és vállalkozásokat.

3.8. Az EGSZB ezért üdvözli az új Fizetőképesség-támogatási Eszközt (SSI), amely ugyan valamennyi tagállam számára nyitva áll, de azokra az országokra helyezi a hangsúlyt, amelyek gazdaságait leginkább sújtották a Covid19-világjárvány hatásai, és/vagy ahol korlátozottabb mértékben áll rendelkezésre állami fizetőképességi támogatás. Az EGSZB egyetért azzal, hogy támogatást kizárólag olyan életképes üzleti modellel rendelkező vállalkozásoknak szabad nyújtani, amelyek a Covid19-válság előtt nem voltak nehéz helyzetben. Üdvözli továbbá a Fizetőképesség-támogatási Eszköz Európai Stratégiai Beruházási Alapba (ESBA) való beágyazását. A pénzeszközök hatékony felhasználásának biztosítása érdekében tanácsos lehetővé tenni az ESBA szakpolitikai ablakai közötti rugalmas váltást. Végül meg kell tervezni a rendelkezésre álló alapok kiegyensúlyozott, piacorientált elosztását a sajáttőke és a kvázisajátőke-termékek, például alárendelt kölcsönök között.

3.9. A kettős (zöld és digitális) átállás ösztönzést kap a Fizetőképesség-támogatási Eszköz keretében is. Az ezzel kapcsolatos feltételeknek realisztikusnak és megvalósíthatónak kell lenniük a mikro- és kisvállalkozások, valamint a hagyományos ágazatok számára egyaránt.

3.10. A koronavírus-válság az összes EU-tagállamot érintette; néhány országot azonban súlyosabban, mint másokat. Az EGSZB hangsúlyozza, hogy a koronavírus-válság utáni helyreállítás nem szabad, hogy növelje a tagállamok közötti különbségeket. Jóllehet az InvestEU vagy az új Fizetőképesség-támogatási Eszköz esetében nem határoztak meg földrajzi kvótákat, az EGSZB üdvözli, hogy az irányítóbizottság konkrét földrajzi koncentráció-határértékeket állapít meg.

3.11. Az InvestEU mint átfogó pénzügyi eszköz létrehozása egyszerűsítést, fokozott átláthatóságot és több potenciális szinergiát kínál, ami az európai zöld megállapodáshoz kapcsolódó beruházási tervnek és az európai helyreállítási terv többi alkotóelemének a létrehozására való tekintettel még nagyobb jelentőséggel bír. Az EGSZB konkrét és egyértelmű iránymutatások kidolgozását szorgalmazza a támogatásra jogosult projektek meghatározása kapcsán, valamint a számos EU-program közötti szinergiák lehetőségeit illetően, biztosítva ezáltal azok megfelelő és hatékony végrehajtását.

3.12. A Covid19-válság nem szabad, hogy eltérítse az EU-t az európai zöld megállapodásban, a fenntartható növekedésről szóló 2020. évi stratégiában és a szociális jogok európai pillérében szereplő közép- és hosszú távú célkitűzéseitől. Közelmúltbeli állásfoglalásában⁽⁶⁾ az EGSZB kijelentette, hogy Európának olyan tevékenységeket kell finanszíroznia, amelyek megfelelnek két kritériumnak: egyrészt visszatelepítik a stratégiai termelést, hogy Európa függetlenné váljon – különös tekintettel az egészségvédelemre és az egészségügyi reagálásra –, és színvonalas munkahelyek jöjjenek létre, másrészt a társadalmilag felelős és környezetbarát, fenntartható beruházásokra helyezik a hangsúlyt. A kis- és középvállalkozások, csakúgy mint a nagyvállalatok és a szociális vállalkozások, döntő szerepet játszhatnak az európai termelési rendszer átalakításában.

Kelt Brüsszelben, 2020. július 16-án.

az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság
elnöke
Luca JAHIER

⁽⁶⁾ Az EGSZB javaslatai a Covid19-válság utáni újjáépítésről és helyreállításról.